

CAPUT IV.

De angina.

ANGINAE varias species diligenter exposuerunt auctores medici; at tres tamen, quae sunt omnium acutissimae & maxime perniciosae, non satis pro morbi natura dilucide explanarunt. Harum primam *aquosam*, alteram *tonsillarum gangraenam*, tertiam *faucium strangulationem* appellare licet.

IN prima igitur oris, palati, & vicinarum partium glandulae distenduntur & tumescunt. In altera tonsillas occupat inflammatio sine perfecta suppuratione; illae tument, & indurescunt; illico fit gangraena, quae, nisi citissime succurratur, est lethalis. In tertia, nervis omnibus convulsione distentis, aeger subito concidit mortuus. Tertiam hanc speciem ipse semel vidi; & licet bis sex horarum spatium detractus fuerat largissime sanguis, nihil profuit tanta exinanitio. Incisae autem post mortem fauces ne minimam quidem tumoris, vel inflammationis, in glandulis aut musculis notam ostendebant; sanguine vero crassiori turgidae arteriae, venaeque omnes, ubique prominebant. Morbum hunc, etsi rarus sit, descripsit Hippocrates. *Ex anginis*, inquit, *gravissimae*

vissimae sunt, & celerrime interimunt, quae neque in faucibus, neque in cervice, quidquam conspicuum faciunt; plurimum vero doloris & orthopnoeae inducunt (a). Praeceptum autem in omnibus hisce malis est periculum, cui non uno modo occurrere oportet.

MEMINI, elapsis jam aliquot annis, apud Wallenses, in locis praesertim mari vicinis, in febris popularis modum saevisse aquosam istam luem, multosque intra biduum aut triduum ea correptos periisse. Medico cuidam illic degenti rogatus consilium dedi, ut, misso quam primum copia satis larga sanguine, & laxata vel clystere, vel si id fieri posset, leni potione alvo, emplastra vesicatoria sub mento & ad latera colli admoveret; sin autem per haec parum proficeretur, ut in palato circa uvam, venasque sub lingua, plagis satis altis vulnera infligeret, quibus morbus erumperet. Interim febris causa ter die quaterve assumendum suasi pulverem, ex pulvere contrayervae composito, & nitro purissimo, pari portione confectum. Illa cura quam plurimis salutis fuit.

IN tonsillarum gangraena, detracto primum sanguine & lotionibus ducta alvo, unicum remedium est, glandulas hasce tribus quatuorve in locis vulneribus satis profundis scalpello incidere, quae melle rosaceo, adjecta mellis Aegyptiacae,

(a) In Prognostic.

gyptiaci aliqua portione, sunt curanda; interim tamen os faucesque *bordei* & *ficuum decocto* colluere oportet. Haec autem in principio morbi fieri convenit; post biduum enim aut triduum ad gulam serpit malum, & exitiale est. Vidi nonnullos hac medendi via salvos evasisse; alios vero, in quibus ea neglecta aut fero tentata fuerat, periisse: cum Medici interim adstantes, quoniam calor febrilis imminutus videbatur, nihil periculi subesse, & rem in vado esse, existimarent; qui animadvertisse certe debuerant, pulsus aegri vacillantem, summam inquietudinem, & sudores frigidos se invicem excipientes, instantis fati praenuncios esse.

MORBUS iste pueros praecipue infestat, cujus descriptionem accuratissime, ut omnia, tradidit Aretaeus (a); quam commentario luculento illustravit doctissimus Severinus, *παιδαγωγὸν λοιμώδη* vocans, atque hanc ipsam, quam proposui, medicinam commendans (b): quin & eandem olim exsecutus est Latinus Hippocrates, Celsus (c).

STRANGULATIO faucium, quam tertiam anginae perniciosae speciem dixi, si praevideri possit, depletionibus omnis generis praecaveri debet;

(a) De causis & signis morborum acutorum, Lib. I. cap. 2.

(b) Diatriba De pestilente ac praefocante pueris abscessu, Operi De recondita abscessuum natura adjuncta. Francofurti, MDCXLIII.

(c) Lib. VI. cap. 10.

bet ; sanguinis scilicet detractioibus, purgationibus, emplastris veficatoriis, foniculis, medicamentisque urinam moventibus. Neque etiam inutilis est abftinentia, moderatio nimirum in cibo & potu.

C A.